

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-навчальний центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ТРАДИЦІЇ ТА НОВІ НАУКОВІ СТРАТЕГІЇ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

*29–30 червня 2018 р.
м. Київ*

Київ
Інститут інноваційної освіти
2018

УДК 001(063):378.4 (Укр)
ББК 72я43
Т65

До збірника увійшли матеріали наукових робіт (тези доповідей, статті), надані згідно з вимогами, що були заявлені на конференцію.

*Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.
Автори беруть на себе всю відповідальність за зміст поданих матеріалів.
Претензії до організаторів не приймаються.
При передруку матеріалів посилання обов'язкове.*

Відповідає п. 12 Порядку присудження наукових ступенів Затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

Т65   **Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 29–30 червня 2018 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. — Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2018. — 168 с.**

Матеріали конференції рекомендуються освітянам, науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, докторантам, студентам вищих навчальних закладів тощо.

Відповідальний редактор: *С.К. Бурма*
Коректор: *П.А. Немкова*

Матеріали видано в авторській редакції.

УДК 001(063):378.4 (Укр)

© Усі права авторів застережені, 2018
© Інститут інноваційної освіти, 2018
© Друк ФОП Москвін А.А., 2018

Підписано до друку 02.07.2018. Формат 60x84/16.
Віддруковано з готового оригінал-макету.
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Literaturnaya. Ум. друк. арк. 9,76.
Зам. № 0207-1. Тираж 100 прим. Ціна договірна. Виходить змішаними мовами: укр., англ., пол.

Виготівник. ФОП Москвін А.А. Поліграфічний центр «Сору Art».
69095, Запоріжжя, пр. Леніна, 109. Тел.: +38-094-133-87-81.
Інститут інноваційної освіти: e-mail: novaosvita@gmail.com; сайт: www.novaosvita.com

**Видання здійснене за експертної підтримки
Науково-навчального центру прикладної інформатики НАН України
03680, Київ-187, просп. Академіка Глушкова, 40.**

КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

Б.М. Носа,

аспірантка кафедри історії України,
старший викладач кафедри туристичної інфраструктури та сервісу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ІСТОРИЧНІ РЕКОНСТРУКЦІЇ ЯК СУЧАСНА ФОРМА АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАМКІВ ЗАКАРПАТТЯ

Історичні реконструкції сьогодні є однією з популярних форм культурного дозвілля та ефективним методом підвищення атрактивності музеїв, замків, історичних місць тощо.

Під терміном «історична реконструкція» розуміють відтворення матеріальної і духовної культури тієї чи іншої історичної епохи або регіону з використанням археологічних, образотворчих і письмових джерел. Це відновлення зовнішнього вигляду і конструкції об'єкта чи явища, засноване на його збережених фрагментах, залишках, наявній історичній інформації про нього [3, с. 104–105].

Історичні реконструкції надають можливість зануритись в інший світ, відчуті емоційні переживання минулого і ефективно використовуються музеями-замками, предметне середовище яких допомагає відновити події різних епох від середньовічних лицарських поєдинків до військових баталій Другої світової війни [2, с. 73].

Активізація історично-реконструкторської роботи протягом останніх років спостерігається і на території Закарпаття, зокрема в діяльності Ужгородського, Чинадіївського («Сент-Міклош») та Мукачівського («Паланок») замків. Всі вони є цінними історико-культурними пам'ятками краю та важливими туристичними ресурсами.

Відносно добре збережений вигляд та неповторна історія замків виступають сприятливими чинниками для організації такої діяльності, як історична реконструкція. В основному, у цьому форматі на Закарпатті відтворюють техніку ведення боїв, історичні події, культуру та побут середньовічної епохи.

Фактично вперше така практика була застосована у 2009 р. Тоді на території «Паланку» відбулись «Замкові ігри», щоправда, зусиллями членів християнського ордена св. Георгія, що виник в XIV ст. при угорському королі Карлі Роберті в дунайському місті Вишеград і відновленого в 90-ті роки XX ст. [4]. Захід відбувся за офіційної підтримки Угорщини.

Протягом останніх років на Закарпатті з'явилися місцеві клуби історичної реконструкції: «Меч Оріона» (2010 р., м. Ужгород), «Веремій» (2011 р., м. Мукачево), «Орден святого Миколая» (2014 р., замок «Сент-Міклош»). Їх діяльність тісно взаємопов'язана та відтворює регіональну специфіку. Останній позиціонується як єдиний в Україні клуб із власним замком. Звісно, мова йде не про власність, а ідейну та локальну прив'язку.

Найбільш яскравим заходом історичної реконструкції в області, беззаперечно, є унікальний фестиваль середньовічної культури «Срібний Татош», який успішно проходить на території Чинадівського замку протягом 2012 – 2018 рр. Фестиваль і замок настільки тісно переплелися у сприйнятті відвідувачів, що зараз важко уявити фестиваль в іншому місці або замок без фестивалю. Програма включає видовищні лицарські поединки, середньовічні забави і танці, цікаву автентичну музику. Якісно доповнюють її літературна («Літературний Татош») та гастрономічна частини («Ситий Татош»). Активну участь у проведенні фестивалю бере вже згаданий «Орден святого Миколая» [1].

Саме цей клуб виступив ініціатором ще одного дійства – театралізованого повстання селян проти влади Другетів в Ужгородському замку. В майбутньому ідею цього заходу планують втілити у формі окремого фестивалю. Зараз він подібний до флешмобу: поява яскравого костюмованого натовпу, що рухається центральною частиною міста до замку, викликає ефект несподіванки.

У Мукачівському замку цьогоріч вже вдруге колоритно реконструйовано весілля легендарної володарки «Паланку» Ілони Зріні та ватажка повстанців-куруців Імре Текелі. Ця історична подія відбулась тут 1682 р. Сучасна програма заходу передбачає відтворення церемонії вінчання, весілля, штурму замку; постріли з гармат, лицарські бої, середньовічні танці, музику, кухню; роботу ремісничого містечка тощо. Для її реалізації залучаються актори Мукачівського драматичного театру та члени лицарського ордену святого Миколая. При цьому, побувати в образі середньовічних героїв можуть і відвідувачі святкового дійства.

Згадані тематичні заходи мають подієвий характер та збирають широкі глядацькі аудиторії. Окрім того, періодично лицарські поединки та середньовічні танцювальні номери можна побачити у рамках інших програм, наприклад, відзначення Міжнародного дня музеїв. Кілька років практикуються театралізовані нічні екскурсії зі смолоскипами, зокрема в Мукачівському та Чинадівському замках.

Важливу анімаційну складову реконструкцій у світовій практиці відіграє організація вогняних шоу. На Закарпатті діють театри вогню «Fire Life», «Night Light», «Dragonfly» тощо. Їх виступи гармонійно доповнюють святкові програми.

Таким чином, у добре збережених замках Закарпаття протягом останніх років проводяться різноформатні анімаційні заходи з історичною реконструкцією. Вони відтворюють середньовічну атмосферу пам'яток, розкривають їх історико-культурний потенціал та популяризують, пожвавлюючи туристські відвідування. Організація історичних реконструкцій потребує проведення дослідницької роботи та матеріально-технічного забезпечення і реалізовується сьогодні, в основному, завдяки потужним громадським ініціативам краю.

Література

1. Лонгрід. Секрети «Срібного Татоша» і чим вразить фестиваль цьогорічний (Інтерв'ю із засновником фестивалю Ю. Славіком) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uzhgorod.net.ua/news/108862>
2. Поліщук Л. О. Анімація в діяльності закладів культури України / Л. О. Поліщук // Культура і мистецтво у сучасному світі. – 2014. – Вип. 15. – С. 71–76.
3. Посохов І. С. «Історичні реконструкції» як форма культурно-пізнавального туризму: теоретичні аспекти / І. С. Посохов // Географія та туризм. – 2014. – Вип. 28. – С. 103–112.
4. Степанчук В. В. Проблеми та перспективи історичної реконструкції у туризмі світської культури Закарпаття / В. В. Степанчук // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2012. – Вип. 2. – С. 87–91.